

KATSAUS NUORTEN HYVINVOINTIIN 2023

Valtion
nuorisoneuvosto

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto.....	3
Nuoret väestöryhmänä	5
Koulutus.....	6
Työelämä.....	8
Terveys ja toimintakyky	10
Asuminen ja toimeentulo	14
Nuorten henkilökohtainen koskemattomuus ja turvallisuus	15
Nuorten vaikuttaminen ja osallisuus.....	18
Harrastaminen ja vapaa-aika.....	20

“

Uusimmat tilastotiedot kertovat jo hyvin korona-ajan vaikutuksista, mutta korona-ajan jälkeisestä palautumisesta on vielä hankalaa saada tietoja.

Johdanto

Valtion nuorisoneuvoston yhtenä tehtävänä on tuottaa ajankohtaista tietoa nuorista ja heidän elinoloistaan (Nuorisol 1285/2016). Tämä katsaus nuorten hyvinvointiin kokoaa yhteen keskeisiä tilastoja ja tutkimuksia siitä, miten nuoret voivat 2020-luvun alussa.

Katsaus perustuu pääosin valtion nuorisoneuvoston ylläpitämiin nuorten hyvinvointi-indikaattoreihin. Katsaus sisältää tietoa muun muassa poliittisten päättäjien ja virkamiesten käytettäväksi seuraavan hallituskauden nuorten kasvu- ja elinoloja koskevaa tavoitteenasettelua ja valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) valmistelua varten. Tietoa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi eduskuntavaalikeskusteluissa.

Suurin osa nuorista voi hyvin. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt merkittävästi. Yhä useampi löytää työpaikan. Suurin osa nuorista suhtautuu optimisesti tulevaisuuteensa eikä luottamus yhteiskunnan instituutioihin ole vähentynyt viime vuosina. Nuorten itsemurhat ovat vähentyneet.

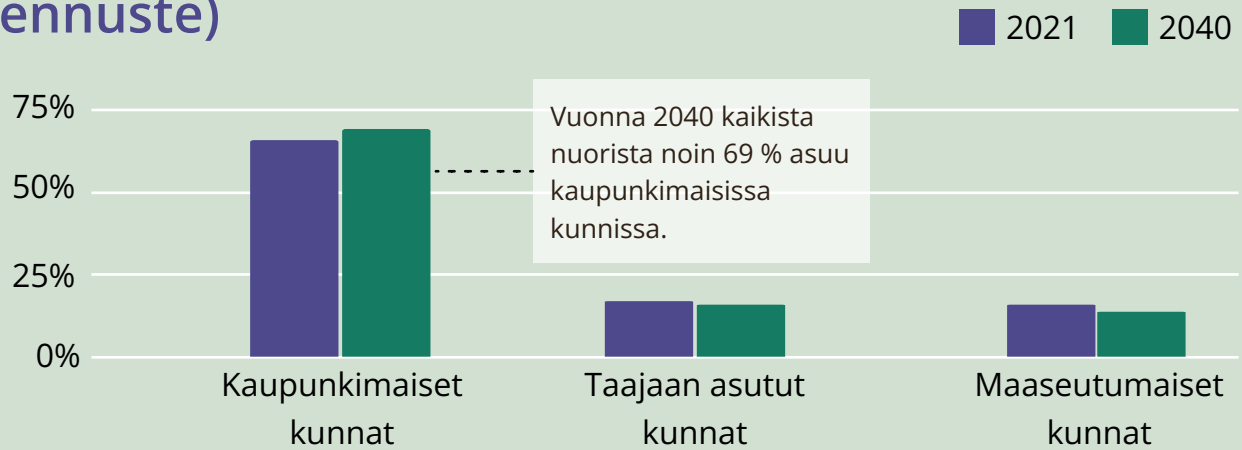
Nuoret eivät ole yhtenäinen ryhmä. Hyvinvoinnissa on polarisaatiota. Esimerkiksi ulkomaalaistaustaiset, toimintarajoitteita omaavat sekä seksuaali- ja

sukupuolivähemmistöön kuuluvat nuoret voivat monilla mittareilla keskiarvonuorta huonommin. Sosioekonomisella taustalla ja kodin tilanteella on iso merkitys siihen, millaisia mahdollisuuksia nuorella on kouluttautua, tehdä työtä ja pitää yllä terveyttään.

Koronaepidemia vaikutti monin eri tavoin nuorten elämään vuosina 2020–2022. Nuorten osalta pääsääntöisesti itse koronatauti ei ollut vaarallinen, mutta rajoitukset vaikuttivat laajasti nuorten elämään. Koronarajoitukset vaikeuttivat opintoja, työelämään siirtymistä ja läheis- ja perhesuhteiden ylläpitämistä. Lisäksi pääsy avun piiriin ja yhteiskunnan palveluihin hankaloitui. Koronakriisi näyttää lisänneen nuorten hyvinvoinnin eriytymistä.

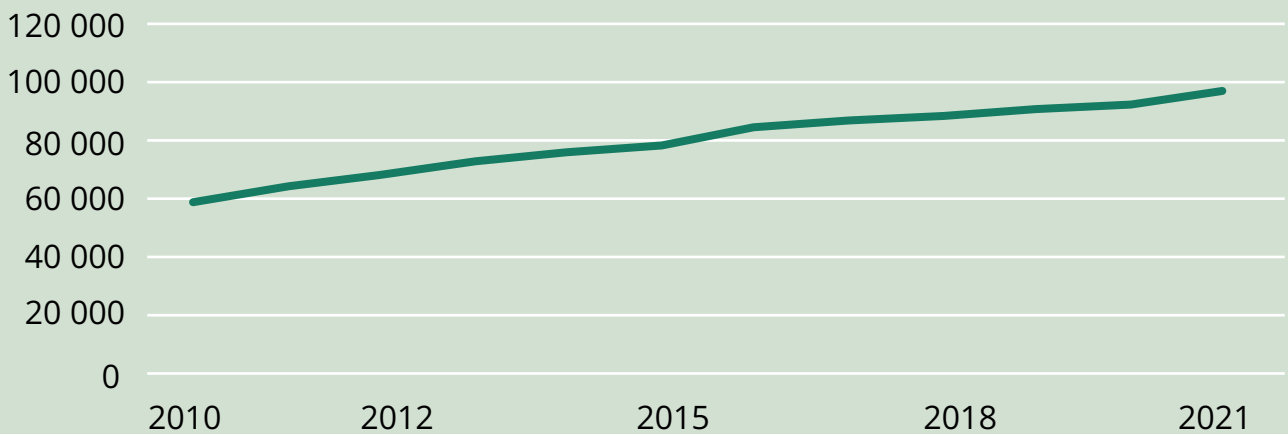
Uusimmat tilastotiedot kertovat jo hyvin korona-ajan vaikutuksista, mutta korona-ajan jälkeisestä palautumisesta on vielä hankalaa saada tietoja. Tärkeää onkin jatkossa tutkia sitä, millä eri tavoilla nuorten hyvinvointi on palautunut koronakriisistä jo tehdyillä toimenpiteillä ja mitä toimenpiteitä tarvitaan jatkossa nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Alle 29-vuotiaiden osuus kuntatyyppin mukaan (ennuste)

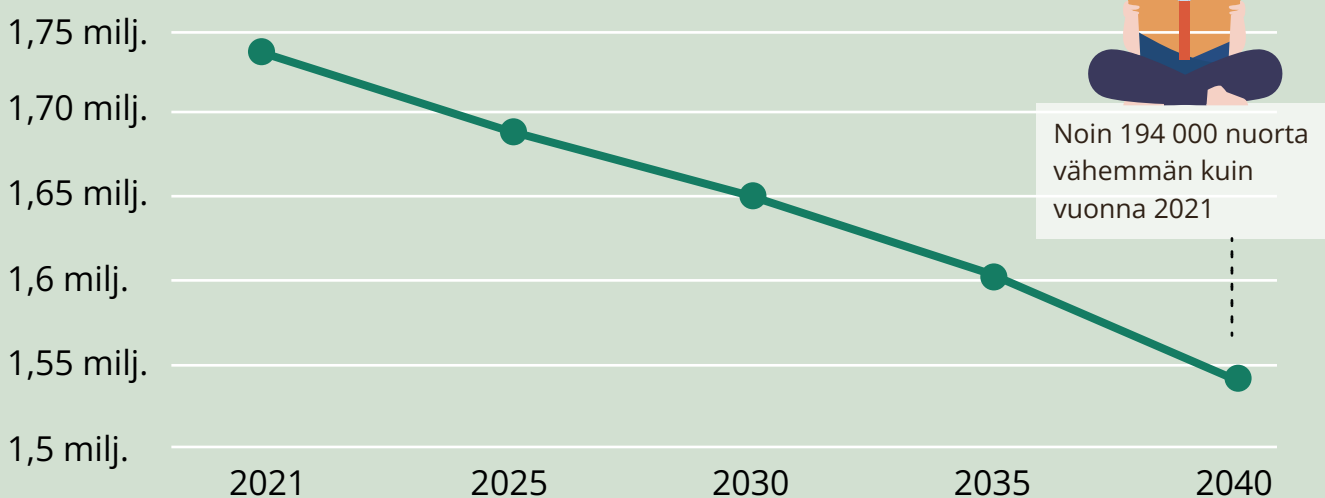
Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaistaustaiset 15–29-vuotiaat Suomessa

Lähde: Tilastokeskus

Nuorten määrä, alle 30-vuotiaat (ennuste)

Lähde: Tilastokeskus

Nuoret väestöryhmänä

Suomessa oli vuonna 2021 yli 1,7 miljoonaa alle 29-vuotiasta nuorta. Heistä noin 870 000 oli iältään 12–25-vuotiaita. Nuorten osuus koko väestöstä oli 31 prosenttia.

Väestöennusteen mukaan vuonna 2030 Suomessa alle 29-vuotiaiden määrä laskee 1,65 miljoonaan ja vuonna 2040 1,54 miljoonaan¹.

Syntyvyys on ollut viime vuosina ennätyksellisen alhainen, vaikka koronavuosina 2020 ja 2021 syntyvyys hieman nousikin. Suomen väestö kasvaa maahanmuuton ansiosta, mutta nuorten osuus koko väestöstä pienenee. Vuonna 2021 15–29-vuotiaista ulkomaalaistaustaisia¹ oli noin 97 000. Ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia nuoria oli 79 000 ja Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia nuoria 18 000. Ulkomaalaistaustaisten nuorten määrän kasvun voidaan ennakoida jatkuvan. Joka seitsemäs lapsi syntyy äidille, joka on syntynyt Suomen ulkopuolella.

Väestöllinen tilanne Suomen eri kunnissa ja alueilla on eriytynyt. Maan sisäinen muuttoliike on viime vuosikymmeninä johtanut nuorten kuntakohtaisten väestönsuukien erilaistumiseen. Nuorten osuus on suurempi etelässä ja lännessä sekä korkeakoulu-paikkakunnilla. Korkeakoulutetut nuoret ovat keskittyneet näihin samoihin paikkoihin,

erityisesti pääkaupunkiseudulle. Myös maahanmuutto lisää osaltaan nuorten määrän kasvua suurissa kaupungeissa.²

Perheiden moninaisuus on lisääntynyt ja tullut paremmin näkyviin. Sateenkaariperheiden määrä on kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2021 oli noin 1040 perhettä jossa samaa sukupuolta olevat vanhemmat ovat avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa ja joissa oli lapsia.³

Suomessa vanhemmaksi tullaan nykyään myöhäisemmässä iässä kuin aiemmin. Alle 19-vuotiaiden vanhempien määrä on laskenut lähes joka vuosi ja vuonna 2020 se oli 261. Yhteensä vuonna 2020 syntyi lapsia noin 46 500. Myös aborttien määrä on laskenut. Vuonna 2021 tehtiin 8,3 aborttia tuhatta 15–24-vuotiaista naista kohden. Nuorten yksinhuoltajien määrä on pysynyt suurin piirtein ennallaan, vuonna 2020 yhden, alle 30-vuotiaan, vanhemman perheitä oli noin 13 500.⁴

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä on viime vuosikymmeninä noussut. Vuoden 2021 aikana 1,6 prosenttia lapsista on ollut vähintään kerran sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Lastensuojeluilmoitusten määrä (173 000) sekä ilmoituksen kohteena olevien lasten määrä (94 000) kasvoi vuonna 2021.⁵

¹Ulkomaalaistaustaisia ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla.

Koulutus

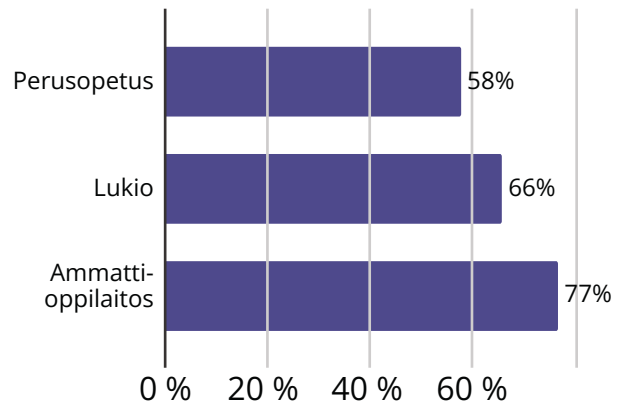
Perusopetusta tarjotaan Suomessa noin 2 000 koulussa. Koulujen määrä on viime vuosina vähentynyt vuosittain muutamalla kymmenellä. Suomessa oppilaat ja opiskelijat selviävät kansainvälisissä oppimistulosvertailuissa hyvin. Esimerkiksi vuonna 2018 Suomi oli OECD-maiden parhaimmistoa lukutaidossa. Koulujen väliset erot olivat OECD-maiden pienimmät. Kuitenkin tyttöjen ja poikien välinen ero tuloksissa oli OECD-maiden suurin. Oppilaiden väliset erot ja sosioekonomisen taustan vaikutus oppimistuloksiin kasvoivat.⁶

Vuonna 2021 koulunkäynti oli mieluisinta ammattioppilaitoksissa opiskeleville, joista noin 77 prosenttia piti koulunkäynnistä paljon tai hyvin paljon. Peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista koulunkäynnistä piti melko paljon tai hyvin paljon 58 prosenttia ja lukiolaisista 66 prosenttia. Koulunkäynnistä pidetään jonkin verran vähemmän kuin vuonna 2019.⁷

Erityisen tuen piiriin kuuluvien lasten ja nuorten määrä kertoo palveluiden tarpeesta, mutta myös palveluiden tarjonnasta. Vuonna 2021 erityistä tukea sai perusopetuksen oppilaista yhdeksän prosenttia, 53 000 oppilasta, ja tehostettua tukea 14 prosenttia, 76 000 oppilasta. Määrä on noussut sen jälkeen, kun kolmiportaisen tuen malli (yleinen tuki, tehostettu tuki, erityinen tuki) tuotiin perusopetuslakiin vuonna 2011.⁸

Koronapandemia aiheutti osalle oppilaista oppimiseen liittyvien ongelmien lisääntymistä ja vaikeutumista. Etäopetus oli haasteellista erityisesti tukea tarvitseville ja kielivähemmistöihin kuuluville oppilaille sekä niille oppilaille, joilla ei ollut saatavilla vanhempien tukea oppimiseen. Motivaation ja itsesäätelytaitojen merkitys on korostunut. Oppilaiden poissaolot ovat lisääntyneet ja digitaalisissa valmiuksissa on ollut vaihtelua. Osalla hyvinvointiin liittyvät ongelmat ovat kasautuneet, pitkittyneet ja vaikeutuneet. Etäopiskeluajan kielteiset vaikutukset näyttävät kasautuneen samoille lapsille.⁹ Ne oppilaat ja opiskelijat, joilla oli motivaatiota, itsesäätelyä ja vahvaa tukea perheeltään, näyttävät edenneen

Koulunkäynnistä pitäminen 2021

Kyselyyn vastasivat: yläkoulun 8. ja 9. luokan sekä toisen asteen 1. ja 2. asteen opiskelijat. Lähde: Kouluterveyskysely

etäopetuksessa vähintään yhtä hyvin kuin normaalissa luokkaopetuksessa. Vastaavasti ne, joilla on vähemmän motivaatiota, vähemmän itsesäätelyä ja vähemmän tukea perheeltään näyttävät jääneen jälkeen.¹⁰

Koronaepidemian aikana tunnistetuissa opiskelijoiden hyvinvoinnin haasteissa ei vuonna 2022 ollut opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten näkökulmasta havaittavissa vähenemistä. Monet ongelmat ovat yleistyneet, vaikka etäopetusta ja muita yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia kontakteja heikentäviä rajoituksia ei ole ollut enää yhtä mittavasti. Mielenterveysongelmat, poissaolot, opiskeluvaikeudet, yksinäisyys sekä arjenhallinnan ongelmat lisääntyivät. Opiskeluhoitopalvelujen heikennykset, erityisesti terveydenhoitajien ja lääkäreiden siirrot muihin tehtäviin, jatkuivat lukuvuonna 2021–2022. Myös erityisesti lasten- ja nuorisopsykiatrian palvelujen saatavuudessa oli edelleen ongelmia.¹¹

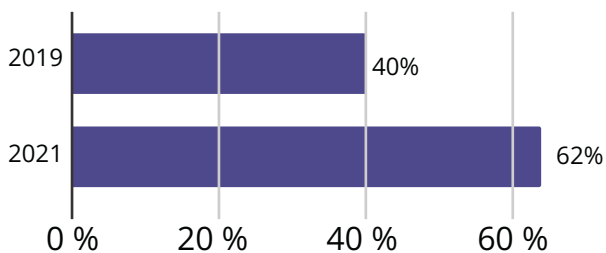
Vailla toisen asteen tutkintoa olevien osuus 20–24-vuotiaista on laskenut viime vuosina. Vuonna 2014 osuus oli 18 prosenttia, vuonna 2020 17 prosenttia. Koronakriisi saattoi osaltaan myöhästyttää valmistumista.¹² Perusopetuksen päättäneistä yhä suurempi osa sijoittuu välittömästi jatko-opintoihin. Näyttää siltä, että laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat opiskelijat ovat aikaisempaa harvemmin koulutuksen ulkopuolella.¹³

Aiempaa useampi lukiolainen kokee

opiskelun raskaaksi. Osuus on noussut 62 prosenttiin, kun se vuonna 2019 oli 40 prosenttia. Opintojen ja muun elämän yhdistämisen kokee vaikeana 38 prosenttia. Pandemia lienee vaikuttanut kokemuksiin sosiaalisista tilanteista. Lukiolaisista lähes kolmannes pitää opiskelutovereihin ja yleensä ihmisiin kontaktien luomista todella vaikeana. Vaikuttaa siltä, että opettajat ja koulutuksen järjestäjät onnistuivat korona-ajan opetusjärjestelyissä: 85 prosenttia lukiolaisista kokee, että opetus lukioissa on pääosin hyvää. Oppivelvollisuuden piiriin kuuluneista

Niiden lukiolaisten osuus, jotka kokevat opiskelun raskaaksi

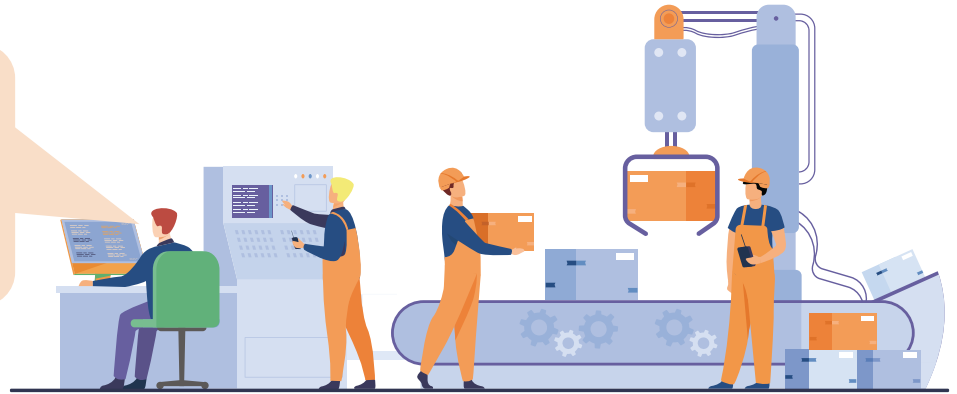

Lähde: Lukiolaisbarometri

ensimmäisen vuoden opiskelijoista 45 prosenttia koki, että oppimateriaalien ja välineiden maksuttomuus on edistänyt koulutuksellista tasa-arvoa.¹⁴

Opetuksen määrään ja laatuun tyytyväisten osuus on noussut ammatillisessa koulutuksessa. Opetuksen laatua piti enimmäkseen hyvänä 43 prosenttia. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevista alle 20-vuotiaista 71 prosenttia koki saaneensa tarpeeksi ohjausta ja tukea alanvalintaan ja 16 prosenttia koki, että heitä ohjattiin väärälle alalle. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 65 prosenttia koki tutustuneensa muihin opiskelijoihin vähintään osittain riittävästi, osuus oli laskenut hieman koronaa edeltävästä ajasta. Yhdeksän prosenttia naisista ja kuusi prosenttia miehistä harkitsi opintojen keskeyttämistä tai opiskelupaikan vaihtoa. Muunsukupuolisten osuus oli huomattavasti korkeampi. Opintojen keskeyttämistä tai opiskelupaikan vaihtoa harkitsi noin joka viides opiskelijoista, jotka olivat vastanneet sukupuolensa olevan muu kuin nainen tai mies tai eivät halunneet vastata kysymykseen sukupuolesta.¹⁵

“
Nuorten
työllisyystilanne
on parantunut
koronakriisin
jälkeen.

Työelämä

Suomen koulutusjärjestelmä on jatkuvasti OECD:n parhaiden joukossa. Kuitenkin ilman toisen asteen tutkintoa olevat nuoret kohtaavat erityisiä vaikeuksia, koska työmarkkinoilla ei yhä enenevässä määrin ole kysyntää perusasteen varassa olevalle työvoimalle. Vastaavasti korkean osaamistason työntekijöille on paljon kysyntää ja korkeaa osaamistasoa edellyttävissä tehtävissä on työntekijäpulaa¹⁶.

Koronakriisi vaikutti erityisen vahvasti nuorten työttömyyden kasvuun ja vaikeuksiin kiinnittyä työmarkkinoille. Vuonna 2021 nuorisotyöttömyys eli 18–24-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus saman ikäisestä työvoimasta oli noin 14%.¹⁷ Noin 46 prosenttia opiskelijoista kävi töissä vuonna 2020. Osuus väheni koronakriisin aiheuttaman työttömyyden takia.¹⁸ Nuorten työmarkkina-asema parani hieman muita ikäryhmiä hitaammin koronakriisistä, mutta vuoden 2021 lopulta alkaen nuorten työllisyys parani vahvasti. Hyvä taloustilanne on vähentänyt merkittävästi NEET¹⁹ nuorten määrää, joka oli vuoden 2022 syksyllä alimmillaan sitten vuoden 2008.²⁰

Erityisesti haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien, kuten vammaisten ja maahanmuuttajien työllistymisessä on vielä useita pullonkauloja. Esimerkiksi Kelan selvityksen mukaan vammaisten nuorten on jatkuvasti todistettava palvelujärjestelmälle, että he ovat riittävän vammaisia saadakseen heille kuuluvat työntekoa tukevat palvelut. Työnantajille heidän on puolestaan todistettava, että he ovat riittävän toimintakykyisiä pystyäkseen olemaan tuottavia työntekijöitä.²¹ Muunkielisten nuorten riski jäädä koulutuksen ja työllistymisen ulkopuolelle on moninkertainen

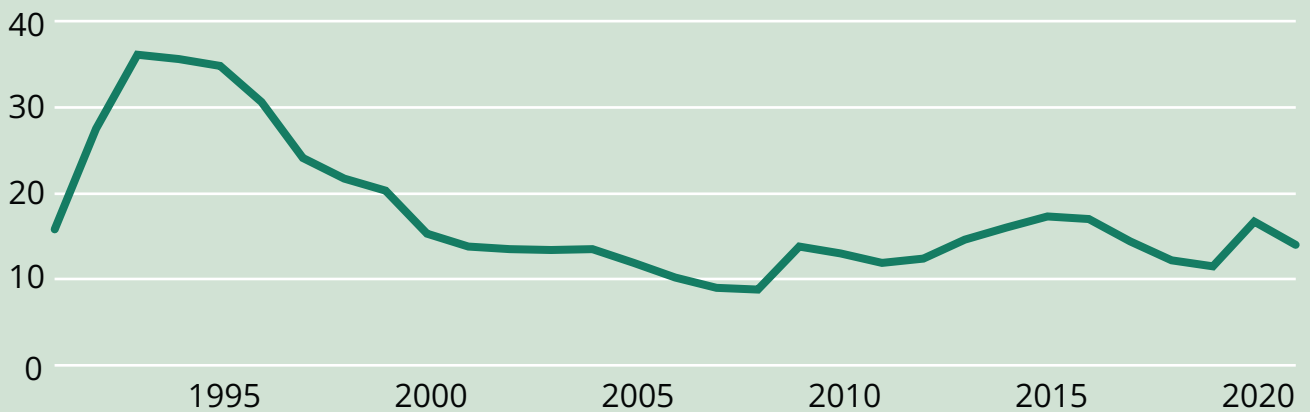
suhteessa suomea ja ruotsia puhuviin nuoriin.²²

Työelämään siirtyminen on opiskelijoille tärkeä vaihe. Vuoden 2019 Nuorisobarometrin mukaan 89 prosenttia opiskelijoista koki, että työelämään siirtyminen innostaa ja 32 prosenttia vastasi, että työelämään siirtyminen pelottaa. Kaikista nuorista 69 prosenttia kokee saaneensa riittävästi ohjausta uravalintoihinsa. Korkeakoulututkinnon suorittaneet kokivat muita useammin olevansa koulutustaan vastaavassa työssä.²³

Nuoret naiset kokevat miehiä enemmän jaksamisen ongelmia työelämässä. Vuonna 2019 nuorista naisista 20 prosenttia ja miehistä 14 prosenttia kokee usein vaikeuksia jaksaa työssään. Huolissaan omasta jaksamisestaan työelämässä tulevaisuudessa on 46 prosenttia nuorista naisista ja 27 prosenttia miehistä. Yleinen mielikuva työelämästä oli omaa kokemusta pessimistisempi: 84 prosenttia naisista ja 59 prosenttia miehistä on täysin tai samaa mieltä väittämän ”Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennenaikaisesti loppuun” kanssa.²⁴

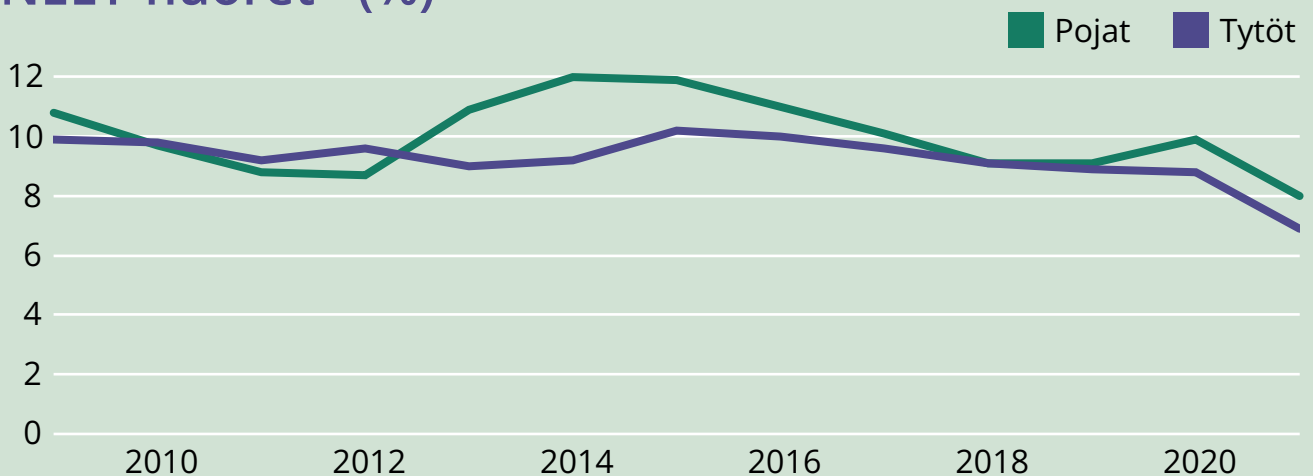
Nuorten yrittäjyyshalukkuus on lisääntynyt viime vuosina. Vuoden 2019 Nuorisobarometrin mukaan 58 prosenttia nuorista vastasi, että on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän ”haluaisin kokeilla yrittäjätoimintaa jossain työurani vaiheessa” –väittämän kanssa. Osuus on noussut selvästi vuodesta 2004. Samoin on noussut niiden nuorten osuus, jotka kokevat saaneensa koulussa tai muissa opinnoissa hyvät perustiedot siitä, mitä yrittäjyys on. Positiivisen kehityksen voi tulkita ainakin osittain olevan parantuneen yrittäjyyskasvatuksen tulos. Yrittäjäksi lähteminen vaikuttaa useimmiten olevan itse valittua ja toivottu työtilanne.²⁵

Nuorisotyöttömyys (% , 18–24-vuotiaat)

Lähde: Sotkanet.fi (THL)

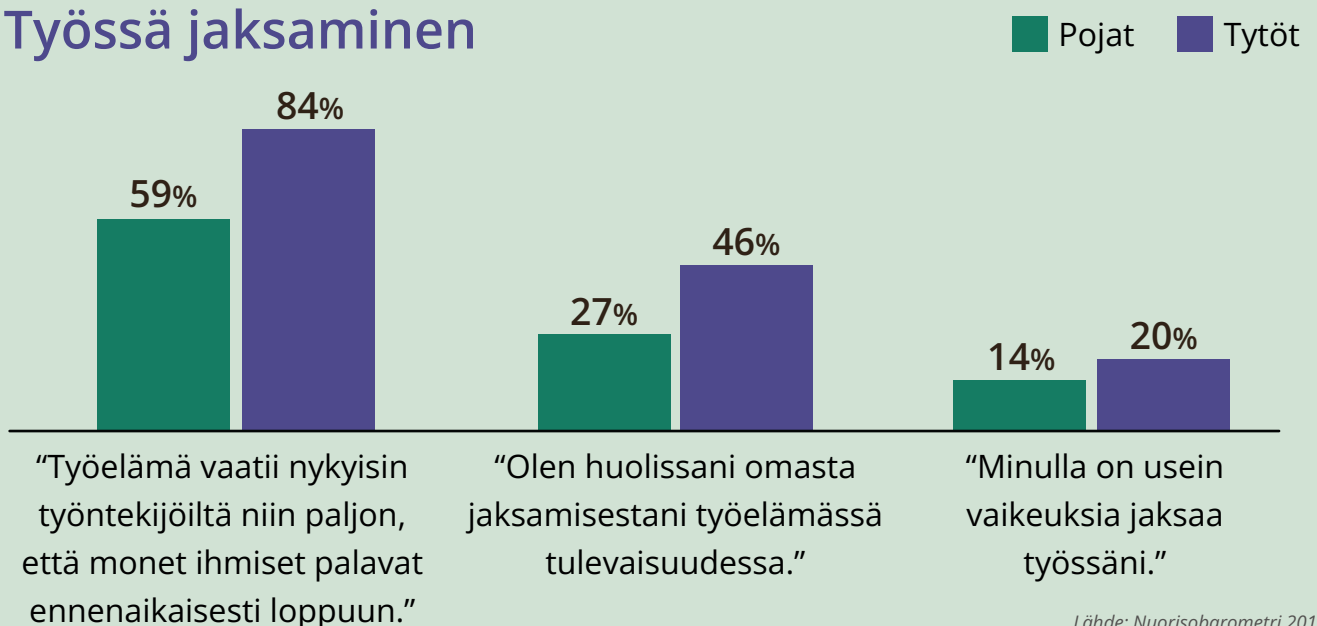
NEET-nuoret* (%)

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

* tarkoittaa niitä 15–24-vuotiaita, jotka eivät olet töissä, koulutuksessa eivät varusmiespalvelussa

Työssä jaksaminen

Lähde: Nuorisobarometri 2019

“ Suurin osa yläkoululaisista, lukiolaisista ja ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista nuorista kokee terveydentilansa hyväksi.*

*Kouluterveyskyselyn tulokset koskevat yläkoulun 8. ja 9. luokkalaisia sekä toisella asteella ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoita.

Terveys ja toimintakyky

Tutkimusten mukaan valtaosa suomalaisnuorista voi hyvin ja on terveitä. Vuonna 2021 terveydentilansa koki hyväksi noin 74 prosenttia yläkoululaisista, saman verran lukiolaisista ja noin 72 prosenttia ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista nuorista.

Toisaalta koronakriisi heikensi huomattavasti koettua hyvinvointia. Verrattuna vuoden 2019 tilanteeseen luku oli viisi prosenttiyksikköä pienempi.²⁶ 18–29-vuotiaista terveytensä koki hyväksi tai melko hyväksi yli neljä viidestä nuoresta miehestä (85 %) ja naisesta (83 %). Nuorista miehistä 92 ja naisista 94 prosenttia piti itseään täysin työkykyisenä.²⁷

Ylipainoisten lasten ja nuorten määrä on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Vuonna 2021 ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 27 prosentilla, lukiolaisilla 17 prosentilla ja yläkoululaisista 18 prosentilla painoindeksi oli yli 30²⁸. Nuorista miehistä lähes puolet (47 %) ja naisista reilu kolmannes (35 %) oli ylipainoisia tai lihavia (painoindeksi vähintään 25). Lähes viidennes nuorista miehistä (17 %) ja naisista (19 %) oli lihavia eli heidän painoindeksinsä oli

vähintään 30.²⁹

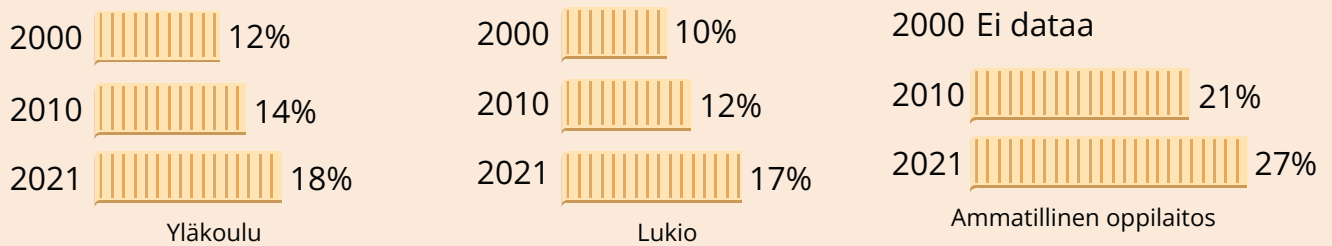
Nuorten alkoholinkäyttö on vähentynyt 2000-luvulla, mutta edelleenkin iso osa nuorista käyttää alkoholia humalahakuisesti. Yleisintä humalahakuinen juominen oli vuoden 2021 Kouluterveyskyselyn mukaan ammattioppilaitoksessa opiskelevilla: heistä 24 prosenttia joi itsensä humalaan kuukausittain, vastaava luku lukiolaisilla oli 15 prosenttia ja peruskoulun yläkoululaisista 9 prosenttia. Poikien humalahakuisuus on yleisempää kuin tyttöjen.³⁰

Tupakoivien nuorten osuus on pienentynyt viime vuosina. Vuonna 2021 yläkoululaisista viisi, lukiolaisista kaksi ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 18 prosenttia poltti tupakkaa. Myös aikuisten tupakanpolto on vähentynyt. Yläkouluikäisistä 26 prosenttia kertoi vuonna 2021, että ainakin toinen vanhemmista polttaa. Osuus oli vuonna 2000 42 prosenttia.³¹

Huumeita kokeilleiden nuorten osuus on vaihdellut vuosittain, mutta merkittävää muutosta ei ole tapahtunut viime vuosina. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan huumeita on kokeillut vähintään kerran noin kahdeksan prosenttia yläkoululaisista, 13 prosenttia lukiolaisista ja 18 prosenttia

Ylipainoisten osuus

Peruskoulussa, lukiokoulutuksessa ja ammattioppilaitoksessa opiskelevien nuorten osuus, joilla on painoindeksi (BMI>30) mukaan ylipainoa

Lähde: Kouluterveyskysely

Alkoholia käyttävien osuus

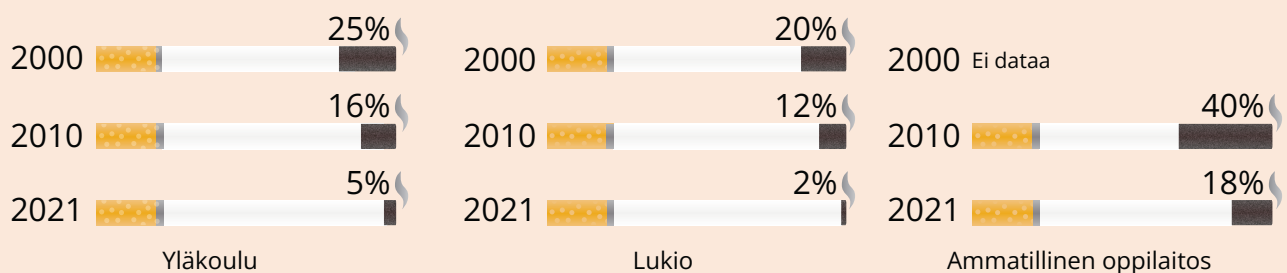
Yläkoulussa, lukiossa ja ammattioppilaitoksissa opiskelevat nuoret, jotka juovat itsensä tosi humalaan 1-2 kertaa kuussa tai useammin

Lähde: Kouluterveyskysely

Tupakoivien osuus

Yläkoulussa, lukiossa ja ammattioppilaitoksissa opiskelevat nuoret, jotka tupakoivat päivittäin

Lähde: Kouluterveyskysely

ammattillisessa koulutuksessa opiskelevista.³² Suomi on Euroopan kärkeä alle 25-vuotiaiden huumekuolemista. Vuonna 2020 huumeisiin kuoli Suomessa 76 alle 25-vuotiasta nuorta.³³

Lasten ja nuorten jaksamisen ja mielenterveyden ongelmat ovat lisääntyneet. Koronapandemia ja rajoitustoimet heikensivät tilannetta entisestään. Kohtalaista tai vakavaa ahdistuneisuutta koki 19 prosenttia yläkouluikäisistä, 17 prosenttia ammatillisen koulun opiskelijoista sekä 22 prosenttia lukiolaisista. Lisäys oli ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden osalta kuusi, lukiolaisten osalta kahdeksan ja yläkoululaisten osalta seitsemän prosenttiyksikköä.³⁴ Joka kolmas korkeakouluopiskelija, naisista jopa 40 prosenttia, kärsii ahdistuksen ja masennuksen oireista.³⁵ Kevään 2020 jälkeen säännöllisesti ilmestyneen Kansalaispulssi-kyselyn mukaan väestöstä 15–29-vuotiaat kokevat eniten stressiä. Huhti-elokuussa 2020 25 prosenttia nuorista koki stressiä erittäin paljon tai melko paljon, 30–75-vuotiailla luku oli 16 prosenttia.³⁶

Korona-aika toi pitkät jonot esimerkiksi mielenterveyspalveluihin. Yli 90 vuorokautta lasten- ja nuorisopsykiatriassa hoitoonpääsyä odottaneiden määrä kasvoi huomattavasti kahdessa vuodessa. Kun vuonna 2019 odottaneita oli 82, oli heitä vuonna 2021 jo 330.³⁷

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin tai muun vaikean mielenterveyden häiriön perusteella oikeutettujen 15–29-vuotiaiden osuus on pysynyt noin prosentissa ikäluokasta 2000-luvulla, mikä tarkoittaa noin 9 000 nuorta. Kuntoutuspsykoterapiaan tukea saavien 16–24-vuotiaiden määrä on noussut selvästi: vuonna 2021 yli 15 000 nuorta sai KELA:n tukea kuntoutuspsykoterapiaan. Vuonna 2021 lähes kahdeksan prosenttia nuorista sai depressiolääkkeistä korvausta.³⁸

Nuorten 15–29-vuotiaiden osalta itsemurhat ovat yksi yleisimmistä kuolinsyistä. Vuonna 2021 147 nuorta teki itsemurhan. Heistä noin kaksi kolmesta oli miehiä. Nuorten miesten itsemurhien määrä on vähentynyt 1990-luvun alun lähes 300 itsemurhasta noin kolmannekseen. Nuorten naisten itsemurhien määrässä ei ole tapahtunut isoja muutoksia.³⁹

Seksuaaliterveys on osa nuorten hyvinvointia. Nuorten todettujen klamydiatapausten määrä

on kasvanut viime vuosina hieman. Vuonna 2021 Suomessa todettiin noin 13 000 klamydiatapausta 15–29-vuotiailla. Nuorimpien 15–19-vuotiaiden ikäryhmässä naisilla oli tartuntoja kolminkertainen määrä miehiin verrattuna.⁴⁰

Vuoden 2020 Nuorisobarometrissa tiedusteltiin nuorten kokemuksia yhteiskunnan palveluista. Tiedonkeruu suoritettiin tammi-maaliskuussa ennen koronapandemian ja rajoitustoimien alkamista. Yleensä ottaen Nuorisobarometrin vastaajat olivat tyytyväisiä palveluiden toimivuuteen ja saatavuuteen. Suurin tyytyväisyys oli terveydenhuollon palveluiden saatavuuteen. Nuoret^I arvioivat riittämättömiksi palvelut, jotka on kohdistettu heikoimmassa asemassa oleville, elämänhallinnan kanssa ongelmia omaavien, nuorten osalta: esimerkiksi velkaneuvonnan ja rahapeliongelmiin saatavan avun osalta.⁴¹

Lapsille ja nuorille suositetaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikuntaa vähintään tunnin verran päivässä. Vain harvan liikuntatottumukset noudattavat suosituksia. Yläkouluikäisistä 28 prosenttia, lukiolaisista 26 prosenttia ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 42 prosenttia harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa. Osuudet pysyivät vuonna 2021 ennallaan. Lukiolaisista^{III} 14 prosenttia vastasi täyttävänsä suosituksen, mutta liikemittaritulosten mukaan osuus oli vain kolme prosenttia. Valtaosa lukiolaisista liikkui omatoimisesti, reilu kolmasosa seurojen ja yritysten järjestämässä toiminnassa. Noin kolmasosa lukiolaisista kulki opiskelumatkat kävellen tai pyöräillen. Vain pieni osa lukiolaisista ilmoitti syksyllä 2020 koronapandemian estäneen liikkumista⁴². Noin kolme neljästä nuoresta aikuisesta harrasti vuonna 2017 liikuntaa vapaa-ajalla. Säännöllistä viikoittaista kohtuukuormitteista tai rasittavaa vapaa-ajan liikuntaa harrasti lähes 80 prosenttia nuorista miehistä ja 74 prosenttia naisista. Vain kymmenesosa nukkui alle kuusi tuntia vuorokaudessa.⁴³

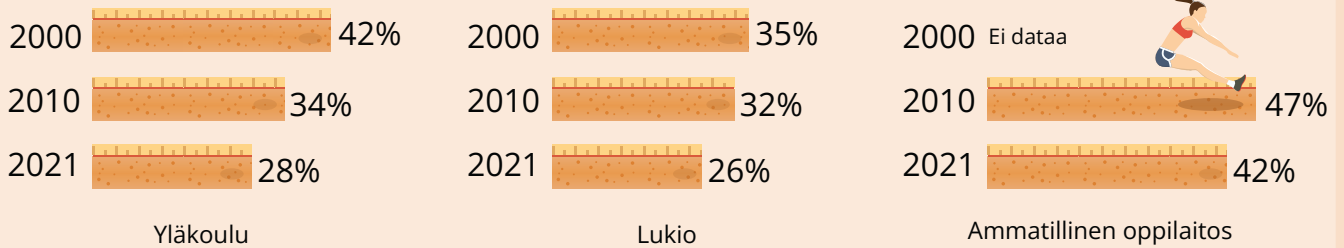
Perusopetusikäisistä^{IV} noin 40 prosentilla fyysinen toimintakyky on tasolla, joka vaikeuttaa arjessa jaksamista. Vaihtelut ovat alueittain suuria.⁴⁴ Myös varusmiesten kuntotilastot näyttävät fyysisen kunnan heikentyneen.⁴⁵

^I Joiltain osin vain pieni osa vastaajista oli käyttänyt tiettyä palvelua

^{III} Tutkimukseen ei saatu tarpeeksi suurta vastaajajoukkoa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista

Liikuntaharrastukset

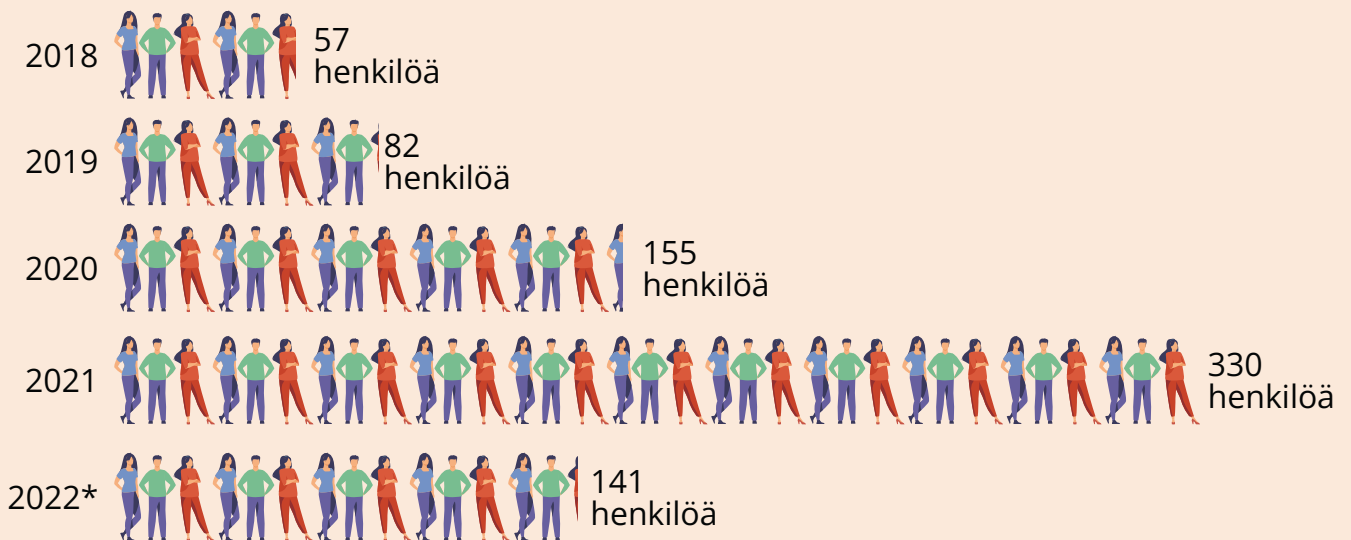
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa, %

Lähde: Kouluterveyskysely

Hoitojonot

Nuoret, jotka ovat odottaneet pääsyä lasten ja nuorten psykiatriaan yli 90 vuorokautta

Lähde: THL. *Tilanne 30. marraskuuta. Muina vuosina luku edustaa tilannetta 31. joulukuuta.

Nuorten aikuisten 20–29-vuotiaiden osalta vain 10 prosenttia miehistä ja 20 prosenttia naisista täyttää kestävyysliikuntasuosituksen.⁴⁶

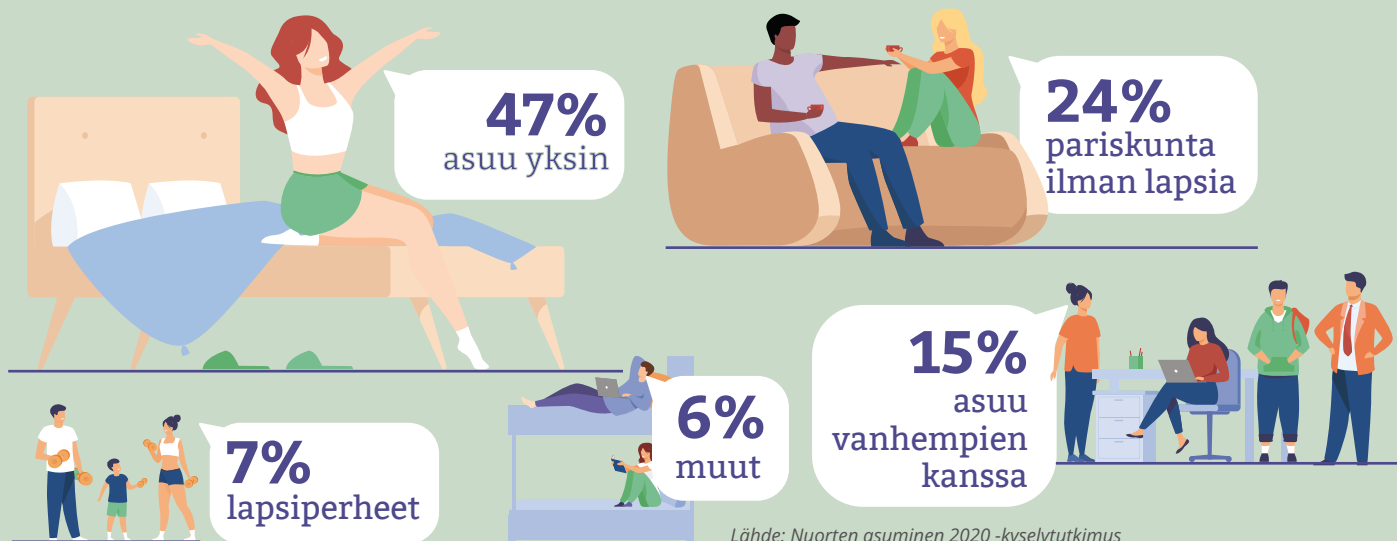
Toimintarajoitteiset lapset ja nuoret liikkuvat harvemmin suositusten mukaisesti kuin saman ikäiset keskimäärin. 7–17-vuotiaista toimintarajoitteisista 78 prosenttia vastasi harrastavansa liikuntaa, kun keskimäärin osuus saman ikäisistä oli 93 prosenttia. Toimintarajoitteisten lasten ja nuorten liikunta painottui muita enemmän ohjattuun liikuntaan omatoimisen liikunnan sijaan. Toimintarajoitteiset lapset ja nuoret kokivat selvästi enemmän kiusaamista, syrjintää ja

epäasiallista käytöstä liikuntaharrastuksissa. Heistä 55 prosenttia koki syrjintää joskus tai usein, kun luku keskimäärin oli 18.⁴⁷

Lasten ja nuorten liikkuminen (7–20-vuotiaat) väheni koronapandemian aikana merkittävästi. Ero kahden vuoden takaiseen oli jopa kymmeniä prosentteja. Muutosta vaikuttavat selittävän erityisesti koulu- ja koulumatkaliikunnan vähentyminen. Nuorilla pandemia näyttää lisänneen liikkumisen polarisaatiota, eli nuorten jakautumista liikunnallisesti aktiivisiin ja vähän liikkuviin. Toimintarajoitteita kokevilla nuorilla liikkuminen vähentyi muita yleisemmin.⁴⁸

⁴⁶Viidennen ja kahdeksannen luokan oppilaat

Asuintilanne 18–24-vuotiailla

Asuminen ja toimeentulo

Nuorista 18–29-vuotiaista 77 prosenttia asuu vuokralla. Vuokra-asunnon löytämistä hankaloittaa liian korkea vuokrataso ja kilpailu asunnoista. Suomalaisnuoret ovat tyytyväisiä asumiseensa ja asumismenoista selvittään hyvin. Kuitenkin joka kolmas kokee asuntoihin liittyviä huolia ja muusta elämästä on jouduttu tinkimään tai käyty töissä opiskelun ohella. Noin puolet asuu yksin, joka neljäs parisuhteessa ilman lapsia, 15 prosenttia vanhempien kanssa ja seitsemän prosenttia lapsiperheessä. Yksin asuvien osuus on selvästi kasvanut vuodesta 2014. Kimppakämpääasumisen houkuttelevuus on vähentynyt. Todennäköinen syy tähän trendiin on opiskelijoiden siirtyminen opintotuen asumislisästä yleisen asumistuen piiriin vuonna 2017.

Lapsuudenkodista muuttaneiden keskimääräinen poismuuttoikä on 19 vuotta. Harvaan asutulla seudulla useampi alaikäinen muuttaa pois kotoa opiskelujen vuoksi. 18–20-vuotiaista vielä lähes puolet (47 %) asuu vanhempien kanssa, mutta 21–23-vuotiaista enää 10 prosenttia eikä tässä ole viime vuosina tapahtunut merkittävää muutosta. Naiset muuttavat noin vuoden aiemmin pois kotoa kuin miehet.⁴⁹

Viimeisten vuosien aikana asunnottomien nuorten määrä suurimmissa kaupungeissa on pienentynyt. Vuonna 2021 asunnottomia nuoria

oli kuntakyselyn mukaan noin 700. Kaikista alle 25-vuotiaista asunnottomista viidesosa on pitkäaikaisasunnottomia. Luvut eivät kerro koko tilannetta vaan ovat suuntaa antavia. Asunnottomuus keskittyy suuriin kaupunkeihin.⁵⁰ Nuorista asunnottomista vain 42 prosenttia on ollut virallisissa rekistereissä ilman vakinaista asuntoa. Asunnottomuus on kestänyt keskiarvolla mitattuna keskimäärin yli neljä kuukautta, mutta mediaaniluvulla mitattuna kaksi kuukautta.⁵¹

Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto. Noin 380 000 ihmistä sai perustoimeentulotukea vuonna 2021. Nuoria 18–24-vuotiaita perustoimeentulon saajia oli Suomessa noin 68 000, lähes 16 prosenttia ikäluokasta. Yli 10 kuukautta toimeentulotukea on saanut nuorista alle kaksi prosenttia.⁵² Nuorista noin 26 prosenttia on Tilastokeskuksen määritelmän pienituloisia, eli heidän tulonsa alittavat 60 prosenttia väestön mediaanitulosta. Osuus on vaihdellut, mutta pysynyt samalla tasolla 2000-luvulla.⁵³

Nuorten maksuhäiriöiden määrä on viime vuodet pysynyt ennallaan. 18–19-vuotiaista kolmella ja 20–29-vuotiaista yhdeksällä prosentilla on maksuhäiriömerkintä. Valtaosa nuorten maksuhäiriömerkinnöistä aiheutuu kulutusluotoista, puhelinlaskuista, verkko-ostoksista tai maksamatta jääneistä vuokrista.⁵⁴

Yläkoulussa, lukiossa ja ammattioppilaitoksissa opiskelevat nuoret, joita on koulukiusattu vähintään kerran viikossa

Lähde: Kouluterveyskysely

Nuorten henkilökohtainen koskemattomuus ja turvallisuus

Kouluterveyskyselyn perusteella yläkoululaisista kuusi prosenttia, ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kolme prosenttia ja lukiolaisista noin prosentti kertoo, että häntä kiusataan viikoittain.

Ensimmäisen polven ulkomaalaistaustaiset nuoret, toimintarajoitteiset sekä seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön nuoret joutuvat muita nuoria useammin kiusatuksi ja kokevat fyysistä uhkaa. Heidän keskuudessaan myös yksinäisyys on yleisempää verrattuna muihin nuoriin. Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa ovat yleisempiä ulkomaista syntyperää olevilla kuin muilla nuorilla.⁵⁵

Korkeakoulujen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen mukaan yliopisto- ja ammattikorkeakouluopintojen aikana muiden opiskelijoiden kiusaamisen kohteena koki olleensa noin seitsemän prosenttia ja henkilökunnan kiusaamisen kohteena noin viisi prosenttia opiskelijoista. Kiusatuksi joutuminen on yleisempää naisilla kuin miehillä.⁵⁶

Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toisia jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella. Vuonna 2021 joka kymmenes nuori kertoi kokeneensa syrjintää viimeisen vuoden aikana. Syrjinnän kokemusten

yleisyys oli yhteydessä vähemmistöasemaan ja sukupuoleen. Tytöistä syrjintää oli kokenut 12 prosenttia, pojista seitsemän. Yhteen vähemmistöön kuuluvista 12 prosenttia ja useampaan kuin yhteen vähemmistöön kuuluvista 23 prosenttia ilmoitti kokeneensa syrjintää, vähemmistöön kuulumattomista neljä prosenttia.⁵⁷ Vuoden 2020 Nuorisobarometrissa kysyttiin syrjinnästä palveluissa. Yhteen vähemmistöön kuuluvista kahdeksan ja useampaan kuin yhteen vähemmistöön kuuluvista 17 prosenttia ilmoitti kokeneensa syrjintää palveluissa.⁵⁸

Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen väkivalta ja ahdistelu on yleistynyt. Vuonna 2021 yläkouluikäisistä tytöistä 13 prosenttia ja pojista viisi prosenttia ilmoitti kokeneensa seksuaalista väkivaltaa.^v Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua oli tytöistä kokenut 48 prosenttia ja pojista 11 prosenttia.⁵⁹

Muihin ikäluokkiin verrattuna väkivaltaan syyllistyvät ja sen uhreiksi joutuvat useammin 18–20-vuotiaat. Nuorten tekemien pahoinpitelyrikosten osalta kehityksestä on erilaisia käsityksiä. Sekä 15–17-vuotiaiden, että 18–20-vuotiaiden ikäryhmässä pahoinpitelyrikoksiin syyllistyneiden osuus on vähentynyt. Alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä sen

^v Vastasi ”kyllä” vähintään yhteen aiheesta koskevaan kysymykseen: 1) pakottamista riisuuntumaan, 2) kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoasi, 3) yhdyntään tai muunlaiseseen seksiin painostamista tai pakottamista, 4) rahan, tavaran tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä.

sijaan havaitaan hieman nousevaa kehitystä. Vakava väkivalta väheni varsin selvästi 2010-luvulla, mutta kääntyi pieneen kasvuun vuonna 2020.⁶⁰

Pahoinpitelyrikosten uhriksi joutuneiden 15–29-vuotiaiden määrässä ei ole viime vuosien aikana tapahtunut muutoksia. Määrä on ollut vuosittain 11000–13000 henkilöä. Alle 29-vuotiaiden tekemien varkauksien, vahingontekojen ja väkivallan osalta rikollisuus on viimeisen kymmenen vuoden aikana laskenut.⁶¹

Vuoden 2020 nuorisirikollisuuskyselyn mukaan yhdeksäsluokkalaiset nuoret tekevät ja kokevat rikoksia vähemmän kuin 1990-luvulla. 70 prosenttia nuorista ei ollut tehnyt yhtään tarkastelluista rikosteista kuluvaan vuoteen, kun vuonna 1995 vastaava osuus oli 39 prosenttia. Yleisimpiä kiellettyjä ja/tai lainvastaisia tekoja olivat alkoholin humalajuominen, luvaton verkkolataaminen ja luvaton poissaolo koulusta. Nuorista neljä prosenttia oli viimeisen 12 kuukauden aikana pahoinpidellyt toisen henkilön ja pahoinpitelyn kohteena oli vuoden aikana 10 prosenttia nuorista. Nuorten tekemässä vakavassa väkivallassa ja viharikollisuudessa näkyi viitteitä lisääntymisestä.⁶² Rikoksia tekevien nuorten määrä on vähentynyt. Sen sijaan on viitteitä siitä, että pienempi joukko nuoria tekee enemmän rikoksia, jolloin rikosten määrä ei sinänsä ole laskenut.⁶³

Poliisin tilastojen mukaan näyttää siltä, että nuorten tekemien väkivaltarikosten määrä on laskenut viime vuosina tasaisesti. Kuitenkin vuoden 2015 jälkeen on havaittavissa eriävää kehitystä. Alaikäisten, erityisesti alle 15-vuotiaiden, rikosepäilyt ovat kasvaneet merkittävästi. Nuorten aikuisten väkivaltarikollisuus on vähentynyt. Kehitys voi osin selittyä ilmoittautumisalttiuden lisääntymisellä tai lainsäädännöllisillä muutoksilla. Koronakriisin vaikutusta rikollisuuteen ei ainakaan vielä nähdä.⁶⁴

Syntyperän mukaan jaoteltuna ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset tekevät enemmän rikoksia kuin Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset. Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset tekevät enemmän rikoksia kuin Suomessa syntyneet suomalaistaustaiset.

Pääkaupunkiseudulla rikollisuuden kasvu on ollut jonkin verran vähäisempää kuin muualla. Tiedot eivät viittaa siihen, että alaikäisten väkivaltarikollisuuden merkittävä kasvu selittyisi nimenomaan ulkomaalaistaustaisten nuorten rikollisuuden kasvulla. Nuorten väkivaltarikollisuudessa nuoret miehet ja pojat muodostavat selvän enemmistön rikoksista epäillyistä.⁶⁵

Väkivaltaisten ääriilikkeiden ja väkivaltaisen ääriajattelun uhka on viime vuosina noussut Suomessa julkiseen keskusteluun. Vuoden 2018 Nuorisobarometrin mukaan väkivalta ei ole yleistynyt vaikuttamiskeinona, ja edelleen vain nelisen prosenttia kertoo siihen joskus vaikuttamismielessä turvautuneensa. Yhdeksän prosenttia ilmaisi olevansa sitä mieltä, että väkivallalla voi vaikuttaa erittäin paljon tai melko paljon.⁶⁶

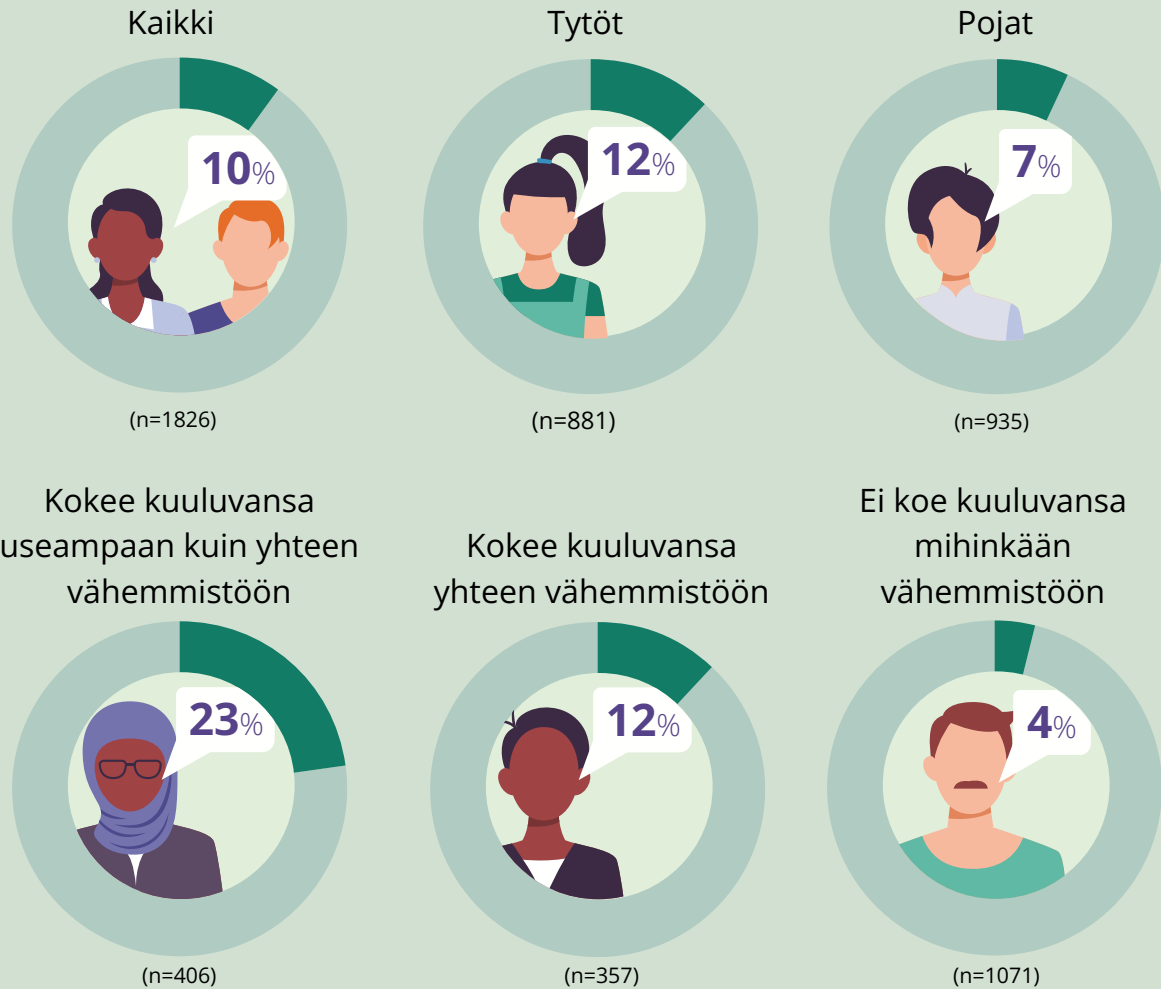
Suomessa liikenteessä kuolleiden nuorten määrä on vähentynyt viimeisten vuosikymmenien aikana. Tämä johtuu muun muassa nopeusrajoitusten paremmasta noudattamisesta sekä turvavyön ja kypärän käytöstä. Nuorten kuljettajien riski kuolla liikenteessä on korkeampi muuhun väestöön verrattuna.⁶⁷

Syrjintäkokemukset

■ Kyllä ■ Ei

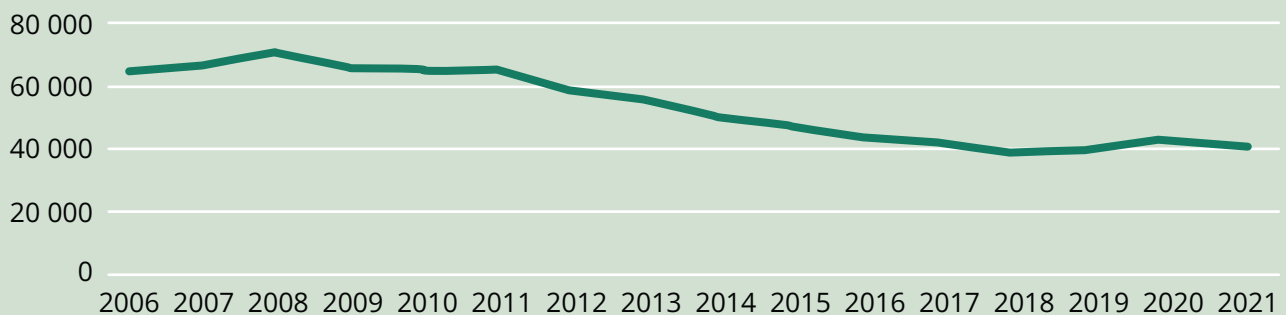
Viimeisen 12 kuukauden aikana syrjintää kokeneet (%)

Lähde: Nuorisobarometri 2021

Rikollisuus

Alle 29-vuotiaiden tilastoitu rikollisuus seuraavin osin varkaudet (varkaudet, törkeät varkaudet ja näpistykset), vahingonteot (vahingonteot, lievät ja törkeät vahingonteot) ja väkivalta (pahoinpitelyt, lievät ja törkeät pahoinpitelyt)

Lähde: Tilastokeskus

Ympäristöasioihin vaikuttaminen

"Kuinka paljon seuraavilla keinoilla voi mielestäsi vaikuttaa ympäristö- ja ilmastoasioissa?"

Ne vastaajat, jotka olivat erittäin paljon tai melko paljon samaa mieltä väitteen kanssa

78%
ostopäätöksillä
vaikuttaminen

78%
äänestäminen

71%
Vapaaehtoistyö
ympäristöjärjestössä

70%
keskustelu
päättäjien kanssa

Lähde: Nuorisobarometri 2021

Nuorten vaikuttaminen ja osallisuus

Nuorisobarometri 2018:n mukaan 65 prosenttia nuorista on erittäin tai jonkin verran kiinnostuneita politiikasta. Huolimatta siitä, että kiinnostus politiikkaan on ollut kasvussa, varsinainen poliittinen osallistuminen ei ole lisääntynyt. Esim. kuntavaaleissa 2021 18-24-vuotiaista äänesti vain 35,5 prosenttia yleisen äänestysaktiivisuuden ollessa 53,7 prosenttia. Nuorisobarometrissa tärkeimmiksi syiksi olla vaikuttamatta ovat nousseet ajanpuute ja vaikeus löytää itselle mielekkäitä vaikuttamisen keinoja. Nuorten yhteiskunnalliset tietotaidot ja vaikuttamisen halu eriytyvät esimerkiksi koulutuksen, sukupuolen, sosioekonomisen aseman, tulotason sekä perhemuodon mukaan.⁶⁸

Nuorten osallisuuteen liittyy poliittisen osallisuuden lisäksi myös osallisuus omiin asioihin ja lähiyhteisöihin. Kuntalain mukaan jokaisessa kunnassa tulee olla nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuusto on lähes jokaisella, 96 prosentilla, Manner-Suomen kunnista. Nuorisovaltuustotoiminnan suurimpia haasteita on Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton mukaan se, että toiminnan resurssit ja

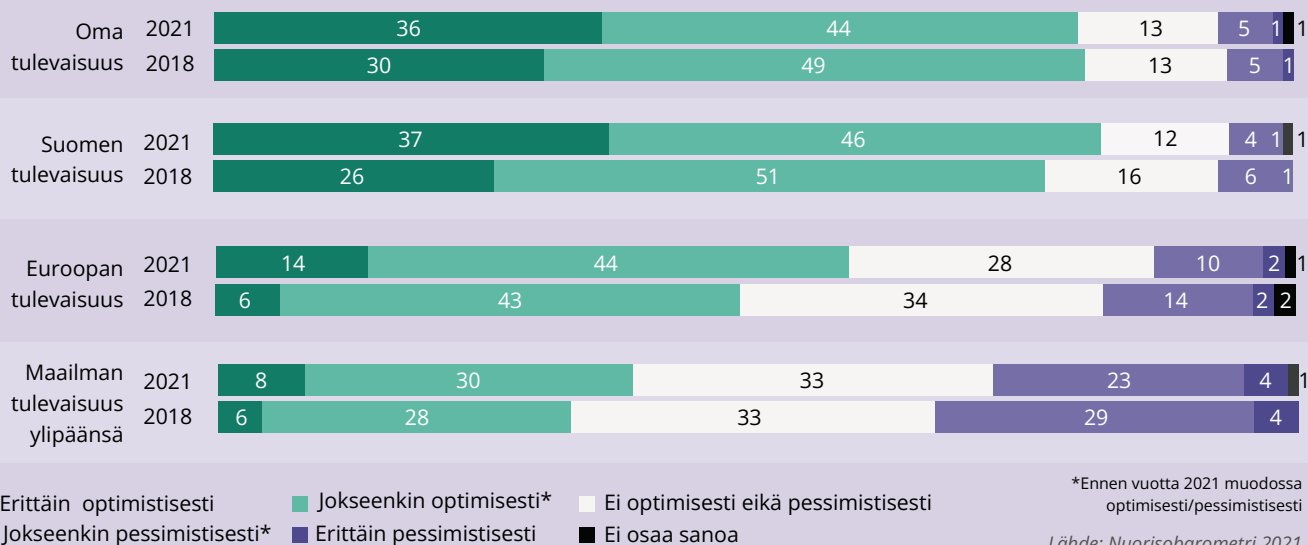
vaikuttamismahdollisuudet vaihtelevat kunnittain. Kuntalaki vaatii kuntia ylläpitämään nuorisovaltuustotoimintaa. Kunnat päättävät itse esimerkiksi nuorisovaltuuston budjetista ja siitä, mihin toimielimiin nuorisovaltuustolla on puhe- ja läsnäolo-oikeus. Puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustoon puuttuu joka neljänneltä nuorisovaltuustolta. Kolmannes nuorisovaltuutetuista kokee, että vaikuttamismahdollisuuksia on jonkin verran tai vähän ja kolmannes kokee että vaikuttamismahdollisuuksia on, mutta vain joissain asioissa.⁶⁹

Nuorten osuus valtiollisessa päätöksenteossa on kasvanut, mikäli asiaa mitataan nuorten kansanedustajien määrällä. Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa eduskuntaan valittiin kahdeksan alle 30-vuotiasta kansanedustajaa, kun vuonna 2007 vaaleissa heitä valittiin vain kaksi.⁷⁰

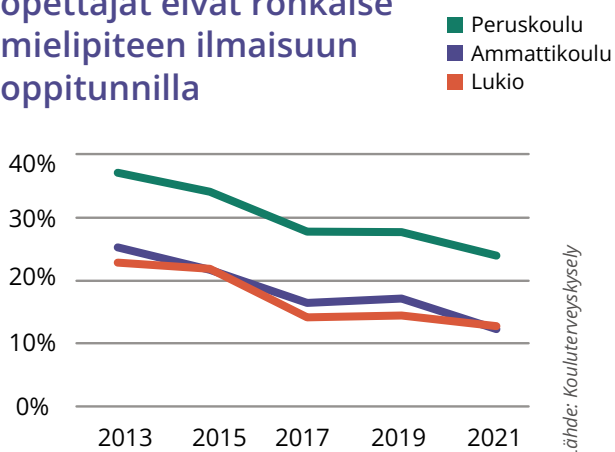
Nuorisolaki sisältää viranomaisia koskevan varsin laajan velvoitteen tarjota nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Lain 24 § säädetään kunnan ja valtion viranomaisen velvollisuudesta tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn sekä nuorten kuulemisesta mainituissa asioissa.

Optimismi ja tulevaisuus

”Kuinka optimistisesti tai pessimistisesti suhtaudut seuraaviin asioihin?”

Nuorten osuus, joiden mielestä opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla

Tietoa siitä, miten nuorisolain kyseinen pykälä toimii ja miten sitä käytetään, ei juuri ole.

Oppilaiden kokemus heidän mielipiteidensä huomioinnista koulussa on hieman parantunut viime vuosina. Vuoden 2021 Kouluterveyskyselyn mukaan noin 24 prosenttia yläkouluikäisistä, 12 prosenttia ammatillisen koulutuksen opiskelijoista ja 13 prosenttia lukiolaisista on eri mieltä tai täysin eri mieltä siitä, että opettajat rohkaisevat heitä ilmaisemaan mielipiteensä oppitunneilla. Osuudet ovat lähes puolittuneet 2010-luvun alun luvuista.

Nuorisobarometreissa mitataan luottamusta yhteiskunnan instituutioihin. Vuoden 2022

Nuorisobarometrin mukaan luottamus on korkeinta (paljon tai jonkin verran) tasavallan presidenttiin (91 prosenttia), poliisiin (90 prosenttia), puolustusvoimiin (86 prosenttia) ja oikeuslaitokseen (82 prosenttia).⁷¹

Koronakriisi ei näytä romahduttaneen nuorten tulevaisuususkoa. Vuonna 2021 nuorista 80 prosenttia suhtautui optimistisesti omaan tulevaisuuteensa. Merkittävää muutosta ei ollut edellisiin vuosiin verrattuna. Optimismi oli heikompaa, mitä kaukaisemmasta yksiköstä oli kyse. Suomen tulevaisuuteen asuinmaana suhtautui optimistisesti 83 prosenttia, Euroopan tulevaisuuteen 58 prosenttia ja maailman tulevaisuuteen ylipäänsä 38 prosenttia. Vahvinta pessimismi oli maailman tulevaisuuden kohdalla, 27 prosenttia suhtautui siihen pessimistisesti.⁷²

Nuorten ilmastoaktivismi on viime vuosina yleistynyt. Nuorista suuri enemmistö, 90 prosenttia on sitä mieltä, että ihmisen vaikutus ilmaston lämpenemiseen on tosiasia. Vaikuttavimmiksi keinoiksi vaikuttaa ympäristöasioissa nuoret nostavat ostopäätöksillä vaikuttamisen ja äänestämisen (78 prosenttia). Nuorista 76 prosenttia kokee surua luonnon monimuotoisuuden heikentymisestä ja lajien sukupuutosta. Toisaalta kolme neljästä kokee saavansa hyvän olon kestävien valintojen tekemisestä.⁷³

Harrastaminen ja vapaa-aika

Harrastukset ovat usein tärkeä osa lasten ja nuorten elämää. Vuonna 2020 7-29-vuotiaista noin 91 prosentilla oli joku harrastus. Luku on hieman noussut 2010-luvun aikana. Nuoret ovat pääosin tyytyväisiä vapaa-aikaansa. Lähes puolet lapsista ja nuorista antoi vapaa-ajalleen arvosanaksi vähintään yhdeksän.⁷⁴

Juuri ennen koronakriisiä 10-29-vuotiaat antoivat vapaa-ajalleen keskiarvoksi 8,7. Tyytyväisiä olivat erityisesti alle 15-vuotiaat, maaseutu ympäristössä asuvat ja ne, jotka tapaavat kavereitaan päivittäin tai melkein päivittäin. Vähiten tyytyväisiä olivat työttömät, moneen vähemmistöön kuuluvat ja harvemmin kavereitaan näkevät.⁷⁵ Korona-ajan tiedonkeruissa huomattiin, että 12-24-vuotiaiden nuorten tyytyväisyys tippui. Arvosana oli alkuvuonna 2020 8,3, syksyllä 2020 7,9 ja alkukesästä 2021 7,8.⁷⁶ Harrastustoiminta oli keskeytynyt jossain vaiheessa korona-aikaa kolmella viidestä nuoresta. Heistä 69 prosenttia koki keskeytymisen vaikutuksen kielteiseksi, mutta 16 prosenttia raportoi harrastusten keskeytymisellä olleen myönteistä vaikutuksia.⁷⁶

Nuorten järjestöihin kuulumisessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuodesta 1998

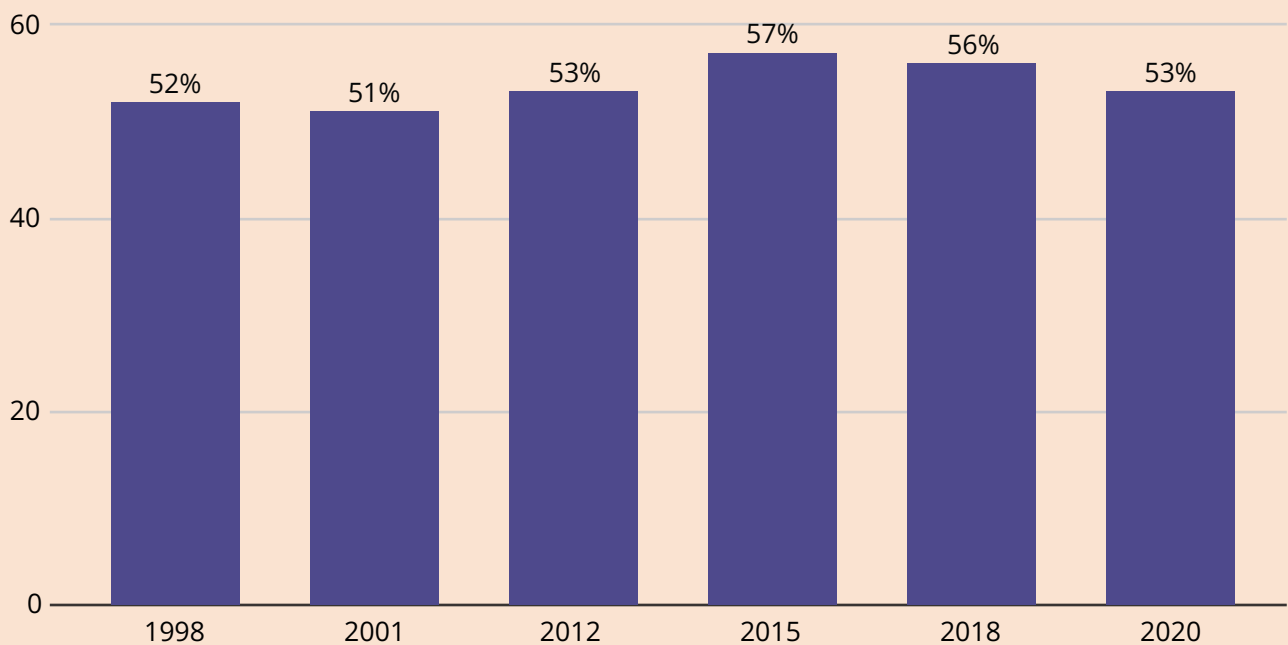
vuoteen 2020. Vuonna 2020 hieman yli puolet 10-29-vuotiaista nuorista kuului jäsenenä johonkin järjestöön, seuraan, kerhoon tai vastaavaan. Tyttöjen ja poikien osallistuminen on suunnilleen samalla tasolla. Kaikkein aktiivisin ikäryhmä ovat 10-14-vuotiaat, joista 70 prosenttia kuului järjestöön tai vastaavaan ryhmään. Usein nämä ovat urheiluseuroja.⁷⁷

Vertaissuhteet ovat tärkeä osa nuorten elämää ja arkea. Kuitenkin yläkouluikäisistä yhdeksällä, lukiolaisista kahdeksalla ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista yhdeksällä prosentilla ei ole yhtään läheistä ystävää. Osuudet ovat viime vuosina pysyneet samoina. Kavereiden tapaaminen on harvinaisempaa vanhemmissa nuorisoiäluokissa. Kavereitaan vähintään viikoittain tapaavien osuus on 15-19-vuotiaista 89 prosenttia, 20-24-vuotiaista 77 prosenttia 25-29-vuotiaiden osalta 69 prosenttia. Osuus on tippunut vuoden 2015 Nuorisobarometrin lukemista, enemmän barometrin vanhemmilla vastaajilla. Nuorista valtaosa, 91 prosenttia, tuntee kuuluvansa kiinteästi perheeseen. Keskiarvoa vähemmän kuuluvuutta tuntevat esimerkiksi seksuaali- ja sukupuoli vähemmistöön kuuluvat nuoret.⁷⁸

⁷⁴ Tutkimusten aikamääreissä oli eroavaisuuksia

10–29-vuotiaiden järjestökiinnittyneisyys

Niiden nuorten määrä, jotka ovat mukana järjestössä (%)

Lähde: Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus

Nuoret, joilla ei ole yhtään ystävää

LÄHTEET

- ¹ Suomen virallinen tilasto (SVT) Väestörakenne
² mt.
- ³ Tilastokeskus, perhetilastot
⁴ mt.
- ⁵ THL: Lastensuojelutilastot
- ⁶ PISA 18 ensituloksia. Suomi parhaiden joukossa. 3.12.2019.
- ⁷ Kouluterveyskysely 2021
- ⁸ Tilastokeskus, koulutustilastot
- ⁹ Koronapandemian vaikutukset varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa: Koronatyöryhkin havainnot ja toimenpide-ehdotukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.
- ¹⁰ COVID 19-pandemia, osaamisvaje ja osaamisen eriytyminen. Kansallisen koulutuksen arviointiviraston KARVI:n Policy Brief 1/2021.
- ¹¹ Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Laitinen K, Vaara S. 2022. Oppilaiden ja opiskelijoiden kasvavat ongelmat ja koronan heikentämät palvelut edelleen arkea opiskeluhuoltopalveluissa - OPA 2022 - seurannan tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 32/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
- ¹² Tilastokeskus, koulutustilastot
- ¹³ Vipunen <https://vipunen.fi/fi-fi/yhteiset/Sivut/Oppivelvolliset.aspx>
- ¹⁴ Lukiolaisbarometri 2022.
- ¹⁵ Amisbarometri 2022.
- ¹⁶ Investing in Youth - Finland, OECD-raportti 2019.
- ¹⁷ Tilastokeskus, työvoimatutkimus
- ¹⁸ Tilastokeskus, koulutustilastot
- ²⁰ Tilastokeskus, työvoimatutkimus
- ²¹ Ekholm E, Teittinen A. Vammaiset nuoret ja työntekijäkansalaisuus. Osallistumisen esteitä ja edellytyksiä. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 133, 2014. ISBN 978-951-669-951-9 (nid.), 978-951-669-952-6 (pdf).
- ²² Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella, TEM julkaisu 12/2021
- ²³ Haikkola & Myllyniemi: Hyvää työtä! Nuorisobarometri 2019
²⁴ mt.
²⁵ mt.
- ²⁶ Kouluterveyskysely 2021
- ²⁷ Investing in Youth - Finland, OECD-raportti 2019.
- ²⁸ Kouluterveyskysely 2021
- ²⁹ Jääskeläinen T, Koponen P, Lundqvist A, Borodulin K, Koskinen S sekä FinTerveys 2017 – tutkimuksen johtoryhmä. Nuorten aikuisten terveys ja elintavat Suomessa – FinTerveys 2017 - tutkimuksen tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 11, huhtikuu 2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
- ³⁰ Kouluterveyskysely 2021
³¹ mt.
³² mt.
- ³³ Euroopan huumeraportti 2022 – Huumehoitoa ja haittoja vähentäviä palveluja lisättävä – Suomi kärkimaa nuorten huumekuolemista. A-klinikkasäätiön tiedote 15.6.2022.
- ³⁴ Kouluterveyskysely 2021
- ³⁵ Korkeakouluopiskelijoiden terveys ja hyvinvointitutkimus, THL 2022.
- ³⁶ Nuoret koronakriisissä. Valtion nuorisoneuvosto 2020
- ³⁷ THL tilastot, hoitopääsy
- ³⁸ KELA:n tilastot
- ³⁹ Tilastokeskus, kuolemansyytilastot
- ⁴⁰ THL, tartuntatautirekisteri
- ⁴¹ Berg, Päivi & Myllyniemi, Sami: Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020
- ⁴² Kokko, Sami, Hämylä, Riikka & Martin, Leena: Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020, valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2021:1
- ⁴³ Jääskeläinen T, Koponen P, Lundqvist A, Borodulin K, Koskinen S sekä FinTerveys 2017 – tutkimuksen johtoryhmä. Nuorten aikuisten terveys ja elintavat Suomessa – FinTerveys 2017 - tutkimuksen tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 11, huhtikuu 2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
- ⁴⁴ MOVE-mittaustuloksia 2021, Opetushallituksen internet-sivut www.oph.fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-mittaustuloksia
- ⁴⁵ Varusmiespalveluksensa aloittaneiden nuorten miesten fyysisen kunnon, pituuden ja painon muutokset 1970 -luvulta 2020 -luvulle. Tulokset PDF-muodossa Puolustusvoimien internet-sivuilla

- ⁴⁶ Husu, Pauliina yms 2018: Suomalaisten objektiivisesti mitattu fyysinen aktiivisuus, paikallaanolo ja fyysinen kunto. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:30.
- ⁴⁷ Hakanen, Tiina & Myllyniemi, Sami & Salasuo, Mikko (toim.): Takuulla liikuntaa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018 erillinäyte.
- ⁴⁸ Koronapandemian vaikutukset väestön liikuntaan. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2020:2. Toim. Kantomaa, Marko.
- ⁴⁹ mt.
- ⁵⁰ Asunnottomat 2021. ARA selvitys 2/2022
- ⁵¹ Nuorten asuminen 2020: kyselytutkimus. Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:8
- ⁵² KELA, toimeentulotukitilastot
- ⁵³ Tilastokeskus, tulonjakotilastot
- ⁵⁴ Suomen Asiakastieto
- ⁵⁵ Kouluterveyskysely 2021
- ⁵⁶ Korkeakouluopiskelijoiden terveys ja hyvinvointitutkimus, THL 2022.
- ⁵⁷ Kiilakoski, Tomi: Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021
- ⁵⁸ Berg, Päivi & Myllyniemi, Sami: Palvelu pelaa. Nuorisobarometri 2020
- ⁵⁹ Kouluterveyskysely 2021
- ⁶⁰ Koltola, I A (toimittaja) 2021, Rikollisuustilanne 2020: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Katsauksia, Nro 49/2021, Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki.
- ⁶¹ Tilastokeskus, rikostilastot
- ⁶² Kaakinen, Markus & Näsi, Matti: Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020, Katsauksia 47/2021, Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki.
- ⁶³ Kaakinen, Markus & Näsi, Matti: Nuorisorikollisuuden esiintyvyys ja tekomäärät Suomessa 1995-2020. Artikkelit Kriminologia 1/2021 -lehdessä.
- ⁶⁴ Danielsson, Petri: Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Keskusrikospoliisi 2022.
- ⁶⁵ mt.
- ⁶⁶ Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami: Vaikutusvaltaa Euroopassa, Nuorisobarometri 2018
- ⁶⁷ OTI 2022. Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tutkimien tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien onnettomuustietorekisteri. Liikennevakuutuskeskus, Onnettomuustietoinstituutti OTI.
- ⁶⁸ Nuorten asuminen 2020: kyselytutkimus. Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:8
- ⁶⁹ Nuorisovaltuustoselvitys 2021, Suomen nuorisovaltuustojen liitto.
- ⁷⁰ Oikeusministeriö, vaalitulastot
- ⁷¹ Nuorisobarometri 2022, julkaisematon aineisto
- ⁷² Kiilakoski, Tomi: Kestävää tekoa, Nuorisobarometri 2021
- ⁷³ mt.
- ⁷⁴ Salasuo, Mikko: Harrastamisen äärellä, Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020
- ⁷⁵ mt.
- ⁷⁶ Salasuo, Mikko & Lahtinen, Jenni: "Edelleen harmittaa"- Nuorten kokemus harrastamisen keskeytymisestä korona-aikana ja sen yhteys vapaa-ajan tyytyväisyyteen
- ⁷⁷ Salasuo, Mikko: Harrastamisen äärellä, Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020
- ⁷⁸ Nuorisobarometri 2022, julkaisematon aineisto

Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, numero 70.

ISSN 2489-9461 (painettu)

ISSN 2489-947X (verkkójulkaisu)